

БАТЬКІВСЬКІ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ

Основною вимогою до розвиваючого середовища є створення атмосфери, в якій будуть панувати гуманні відносини, довіра, безпека, можливість особистісного зростання, емоційна співзвуччя і ін. Середовище, в якому здійснюється розвиток особистості дитини, не є чимось спонтанним і випадковим. Воно повинно бути спроектоване, добре організоване і навіть побудоване. І основна роль в цьому належить батькам.

Підвищення компетенції батьків (формування у них необхідних знань, навчання їх навичкам спілкування з дітьми, вирішення конфліктних ситуацій, поліпшення стилю батьківської поведінки тощо) – один із напрямів педагогічної допомоги сім'ї.

У формуванні виховної системи в конкретній сім'ї важлива роль того, як батьки розуміють і як вони задовольняють потреби дитини [1]. Компетентне батьківство – це найважливіше завдання біосоціального призначення кожної людини. Рівень компетенції батьків безпосередньо впливає на ефективність їх виховних впливів на дитину і її гармонійний розвиток. Психолого-педагогічні положення щодо компетентного батьківства припускають активну батьківську позицію в отриманні необхідних педагогічних знань, постійну готовність поповнювати їх і застосовувати на практиці.

Батьківська компетенція є провідним компонентом батьківської культури і характеризується певною сумою психолого-педагогічних, фізіолого-гігієнічних і правових компетенцій, а також умінням батьків застосувати їх в практиці виховної діяльності. Основним полем благополучної взаємодії батьків з дитиною розглядається інтегрування різних аспектів особистого батьківського досвіду: когнітивного, емоційного, сенсорного, психомоторного, духовного, комунікативного, ігрового, рефлексивного та ін. Як для батьків, найважливішою є соціальна компетенція, тобто освоєна соціально-комунікативна й індивідуальна здатність, що забезпечує взаємодію людини з іншими людьми, комунікативні зв'язки і самостійність будь-якої діяльності індивіда [2]. У соціальній компетенції виділяють три підструктури: соціально-психологічні, соціально-педагогічні, соціально-культурні батьківські компетенції.

До соціально-психологічних батьківських компетенцій віднесемо: батьківські цінності, установки і очікування, батьківське ставлення, батьківські почуття, батьківські позиції, батьківську відповідальність, а також стиль сімейного виховання [4].

Соціально-педагогічна компетенція – це:

- здатність до створення повноцінної сімейної соціальної групи, в якій представлені різні вікові, статеві та професійні «підсистеми»;
- встановлення всередині сімейної групи довірчих контактів з дітьми;

- розуміння і усвідомлення відповідальності за виховання дітей;
- сталості, стійкості та тривалості виховних впливів в сім'ї;
- створення об'єктивних можливостей для включення дітей в побутову, господарську діяльність, формування практичних умінь організації життя і діяльності дітей в сім'ї;

- поступове залучення дитини до соціального життя.

До соціально-культурних компетенцій відносять:

- поетапне розширення інформаційного кругозору і досвіду батьків, включаючи гігієнічні, етичні (поведінкові), правові аспекти;

- постійну роботу над створенням позитивного образу батька, усвідомлення необхідності власного внутрішнього зростання, всебічне самовдосконалення (культура, мистецтво, спорт і т.д.)

- вміння спільного проживання народних свят, осмислення традицій, співпраця з іншими виховними інститутами;

- формування педагогічної культури батьків – освоєння загальної культури людини, в якому знаходить відображення накопичений попередніми поколіннями і безперервне збагачення досвіду виховання дітей у сім'ї, розширення знань про розвиток, виховання, навчання дітей.

Для розуміння батьківської компетенції як соціально-педагогічного феномена необхідно розглядати її як складну систему особистісних утворень індивіда, що включає ціннісно мотиваційну, когнітивну, поведінкову і емоційну складові [3]. Врахування емоційного, ціннісного і мотиваційного вибору батьків є запорукою успішності роботи по формуванню його батьківських компетенцій. Усвідомлення і прийняття батьками цінності свого досвіду, необхідність саморозвитку, досягнення більшої ефективності у виховній діяльності є основою освітньої діяльності.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Виховання особистості: підручник / І. Д. Бех. – К.: Либідь, 2008. – 848 с.
2. Павицька К. М. Організація роботи школи з батьками старшокласників: теоретичний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/>
3. Товканець Г.В. Відповідальність батьків за виховання дитини як суспільно-педагогічна проблема: законодавчий аспект / І. В. Паук, Г. В. Товканець // Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (м.Мукачєво, 25-26 жовтня 2018 р.). – Мукачєво : МДУ, 2018. – С. 285-287.
4. Шахрай В. Критерії та показники визначення сформованості соціальної компетентності особистості. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/shahray.htm

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>